

leti na naglo iz šole iztisnoli učitelja g. Koemuta, s katerim smo bili, razve par liberalnih sršenov, vsi prav zadovoljni, so rečeni „sršeni“ odviše vriskali in skakali in na „feršidenesov“ račun pijančevali, in ko so se nazadnje po malem streznili, je „ober-sršen“ od veselja še pre htel dati péto mešo služiti, in glejte! zdaj pa bi ravno taisti pre rad dal na tri péte meše, laudamus in predgo, ko bi mogoče bilo g. Koemuta zopet nazaj dobiti. Tak se časi menjajo! Deklinec in dečki so prejšnja leta komaj čakali, da mine četrtek, da bi zamogli opet v šolo iti, zdaj pa njih moramo šiboj siliti, vsakovrstne izgovore si iztuhtajo, kako bi mogli doma ostati. Menda bom vam v kratkem obširneje razložil, odkod ta prikazen, zdaj samo toliko za „dobro jutro“.

Martin Srakoper, želar.

Iz celjskega okraja. (Svarjenje.*) Uže dalje časa se na spodnjem Štajerskem, posebno v okraji celjskem, klati neki agent in kmetske ljudi na pristop k zavarovalnemu društvu „Concordija“ vabi. Denes se je skoro cela občina Dramlje vzdignila zoper tega sleparja in po zastopniku tožbo vložila pri konjiškeji sodnji. Bog jej pomozi! Kmetje, kateri so se po tem človeku pri „Concordiji“ zavarovati dali, vidijo, da so zapeljani in prevarani. J. R. je rekel namreč, da bode od 100 fl. zavarovane svote samo 10 ali 20 kr. plačevati letne zavarovalnine, zdaj pa, ko so zavarovani kmetje od „Concordije“ menjice dobili, je od 100 fl. še nekaj črez 1 fl. plačila. Manje premožni kmetje stokajo, stokajo, a pomagati se ne da. Rubež jim žuga. In kdo je tega kriv? J. R. in njegov prijatelj A. bivši pisac pri odvetnikih v Celji (zdaj zakotni advokat v Sentjurji na j. ž.) sedita kav-drajoča v krčmi in prigovarjata kmetom, naj se zavarujejo; zraven pa kujeta tožbe zoper zavarovane, katerim nij možno plačevati. Politizirata v nemškem jeziku, da kmetje njijno hudobno sleparsko postopanje še manje razumejo. Vrh tega se pa tudi iz njijnih ust semtertje glasé besede kakor: dumme windische bauer. Obadva sta sina slovenske matere, a zdaj sta seveda velika gospoda (!) in se nemškega jezika poslužujeta. Opomniti je treba, da se je agent J. R. še le kot občinski sluga nemški jezik nekoliko lemiti vadil, da ga pa še zdaj niti na pol zmožen nij. Naj jima bode tedaj nemška zemlja bolj rodovitna, ker se jima slovenski kmet nehče udati! T. B.

Iz Celja. Pretečeno soboto zvečer si zakurita kovaška pomočnika pri tukajšnjem živino-zdravniškem kovaču g. Volovšku: Matija Kolar iz Pilštajna pa Anton Senica iz Plaine, z ogljem v svoji spavnici ter se podata v posteljo. Drugo jutro so nju najšli mrtva; zadušila sta se. Bila sta na poštenem glasu ter vsak še le 17 let star. Bodite vedno pripravljani! — Nek služabnik grofa Draškoviča v Teharjih se je uni dan skušal obesiti; pa mu je spodletelo. Vrv, ob kateri je visel,

*) Ponatis iz „Slov. Naroda“ zaradi velike važnosti!
Ured.

bila je preslaba, ta se je vtrgala; „sirotej“ telebi na tla pa v brezavednosti obleži, dokler ga zopet zdravnik ne vzbudi. V odbor celjske čitalnice so se v zadnjem občenem zboru sledeči gospodje izvolili: G. dr. Josip Serneec ravnatelj; odborniki gg. dr. Kočevar, K. Hribovšek, Kokot, Vinko Krušič, Žičkar, Zupančič, Žolgar in Žuža Ivan. Kat. podpornemu društvu v Celji je pristopil čast. gosp. Jak. Zupančič, kaplan pri sv. Lovrencu na Dravskem polji z 2 gld. ter zraven tega poslal izročnih mu 20 gld.; po č. g. P. Donatu, kapucinu, je prejelo društvo za napravo božičnice 5 gold. Hvala dobrotnikom!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Štajerske nemškutarje in liberalce hudo grize, da smo v mariborskem okraji Slovenci zmagali izvolivši g. barona Goedelna. Zato so na Dunaji močno rogovili, naj bi ne bil pri drugeji volitvi predsedništva drugič in za celi čas zborovanja izvoljen v podpredsednika. „Vsakega, upili so, rajši, kakor tega slovenskega zve-ličarja, ki hoče Slovence od mrtvih prebuditi („nur diesen windischen Heiland nicht, der die Windischen von den Todten auferwecken will“). No, tako blebetanje uže poznamo Slovenci, predobro vemo, da nas hočejo — mrtve imeti. Toda na sramoto so postavljeni povsod. Ravno dnes 12. novembra smo si večino preborili v mariborskem okrajnem zastopu, a 11. nov. bil je baron Goedel zopet izvoljen s 172 glasovi zoper 150, katere je nemčur dr. Klier dobil. Volilci barona Goedelna so se veselili njegove prve izvolitve in se bodo še bolj, ko bodo brali o drugeji. Slava baronu Goedelnu, živio kot podpredsednik državnemu zboru — mnogaja leta! Tudi druga dva prejšnja pred-sednika dr. Smolka s 176 in grof Koronini s 326 glasi sta zopet izvoljena. Nemški liberalci so torej v odločnej manjšini 150 glasov, vse zvijače, repe-čenje, ropotanje, jeza in zabavljanje je zastonj. — Poslanec Fanderlik nasvetuje, naj bi se kolek pri novinah odpravil. V tej reči je močno želeti, da se vsaj za 1/2 krajcarja kolek zniža, če se uže ne odpravi. „Slov. Gospodar“ plačuje davka v kolekih 2000×1 kr., t. j. vsako krat 20 fl., kar znaša v letu 52×20 = 1040 goldinarjev, skoro polovico več, kakor zahteva uredništvo in opravi-ništvo. Toliki davek se nalaga listu, ki je pripro-stemu, torej ubožnejšemu, ljudstvu namenjen v po-treben poduk! Poslanci naši so prošeni, da se po-tegnejo za „Slov. Gospodarja“ v omenjenem smislu. Poslanec dr. Poklukar je zoper to, da morajo po-rotniki toliko časa pri sodiščih ostajati; naj bi se le politični zločini porotnikom v razsojevanje pre-puščali. Tiroleci so z grof Hohenwarthovim vod-stvom konservativne in narodne stranke jako za-dovoljni ter mu pošiljajo priznalna pisma. V Levo-vem na Gališkem je fabrika, ki dela vino brez grozdja, 15—25 kr. liter in je naglasila, da hoče

davek plačevati, ako se jej obrt ne ustavi. Minister grof Falkenhayn je odpotoval v Primorsko prebivalcem na pomoč, ki zaradi slabe letine neizmerno trpijo. Na Ogerskem prihajajo izmed magjarskih liberalcev grdobne reči na dan. Sred leta moral je predsednik državnega zbora, nek Varady, potem državni tajnik grof Zichi odstopiti, ker se jima je očitalo, da sta se bogatila na državne stroške; sedaj je minister grof Szapary v takih zadregah. Pravijo, da je naglo prodal za mnogo tisoč obligacij gruntne rešitve ogrske, kot minister dobro vedoč, da bodo veliko na vrednosti zgubile, ker je pripravljaj postavlo, naj se izplačevanje onih obligacij za 50 let odloži. Tudi ma očitajo, da je 15 milijonov zlate rente več prodal, nego bi smel. Po Hrvatskem razsaja živinska kuga močno; v Jaški so pobili 292 goved. V Sarajevu odprli so realno gimnazijo; ravnatelj je dr. Coh. Blizu Sarajeva so našli bogate železne rude na hribu Treskovac. Spomladi bodo v Bosni in Hercegovini nabirali prve novince vojaške za 4 regimente pešakov in 1 regiment konjenikov.

Vnanje države. Ruski cesarjevič potuje po Evropi in pravijo, da bo obiskal našega pa tudi nemškega cesarja. Nemški general Moltke je zopet pregledoval trdnjave ob francoskej meji; tudi prusko vojsko hoče zopet pomnožiti. To ne kaže na mir v zapadnej Evropi, v izhodnej utegne prej ohranjen biti, ker Rusi pripravljajo v Moskvi za l. 1880 veliko svetovno razstavo. Prihodnji teden snide se francoska zbornica poslancev in tedaj bodedo videli, ali se bode še dalje sv. Cerква preganjala ondi, ali ne, ali pa pride do kake revolucije. Chilenci v Ameriki so napali mesto Pisagua in ga vzeli po krvavej bitki. Zgubili so 500 ljudi. Zmaga je važna in utegne sedaj tudi na kopnem tepenim Peruvijancem nevarna biti.

Za poduk in kratek čas.

Središčani in Ormožki grajščaki.

Zgodovinski spominki — posneti iz Središke kronike, katero spisuje M. Sl.

II. L. 1606 dne 16. maja, na binkoštni terek, ko je bilo pri farni cerkvi sv. Duba poglavitno cerkveno opravilo ali tako zvano proščenje, se je zbrala tamkaj iz raznih krajev — posebno iz Medjimurja velika množica ljudi; tudi več štacunarjev je prišlo, ki so svojo blago ta in unkraj Črnece prodavali. Dokler je bila farna cerkev še blizu gradišča na zdajnjih Cirkovcah tik Drave, — torej na Središkem, so mestnino od štacunarjev pobirali Središčani. Ko je pa deroča Drava to cerkvico podkopala, so povečali kapelico sv. Duba, ter njo v farno cerkev povzdignili. Ta pa je stala in še tudi zdaj stoji zunaj Središča na Grabah, ki so bile Ormožkim grajščakom podložne. Zategadelj pa so ti mestnino pobirali, češ, da cerkev na njihovem posestvu stoji. Temu so se pa Središčani

opirajé se na njim-dane pravice odločno vpirali. Omenjenega dneva je blizu sto oborožanih tržanov prišlo z zastavami, bobni in muziko k meji do Črnece. Tam so pobrali mestnino od štacunarjev najpred na Središkem — potem pa še tudi unkraj potoka na Ormožkem. Zoper to so se Ormožki podložni pritožili pri grajščaku, ki je Središčanom mestnino pobirati oestro prepovedal. Pa Središčani so vkljub prepovedi Ormožke gosposke, opirajé se na svoje pravice, pobirali še mestnino tudi zanaprej. Da — ko so l. 1630 slišali, da bo na binkoštni terek poslal Ormožki grof več vojakov v Središče, da Središčanom pobiranje mestnine ubranijo, so tudi ti si iz Medjimurja na pomoč in v varstvo dopeljali več ogrskih hajdukov. Istega dneva grejo po stari navadi z muziko, zastavami in puškami proti farni cerkvi do Črnece ter se tamkaj s svojimi hajduki Ormožkim vojakom nasproti v vrsto postavijo. Na tisoče radovednih gledalcev je vkup privrelo; vsi poslušajo, kako se župan in tržani z baronom Štefanom Pete, Ormožkim grajščakom, ki je takrat osebno pričujoč bil, prepirajo, kar nenadoma od neke strani kamen prifrči in zdaj začne od obeh strani leteti debelo kamenje, — tudi puške začnejo pokati in navstala je grozna bitva. Več mrtvih in ranjenih je obležalo, ljudstvo pa se na vse strani hitro razišlo in proščenje l. 1630 je bilo končano. Navstala je pravda, ki je trajala mnogo let, kajti vsako leto je prišla še kaka nova razprtija, ki je dala povod novi pravdi. Tačasni župnik Središki Ivan Simonenšič in več drugih prič trdi, da so Središčani prvi prek potoka šli, kamenje metali in tudi prvi streljati začeli. Še le potem, ko je Ormožkih vojakov bilo nekoliko zlo ranjenih, so se ti v bran postavili ter so Središčane čez potok pregnali. Ravno tisto priča tudi Miklavževski župnik Miklavž Bogonič, nek Ivan Veselko pa trdi da je Središčanov bilo čez poldrugo stotino oborožanih in da so zaran štiri vedre starine na rotevžu izpili, da bi bili bolj srčni in pogumni. — Ravno nasprotno so pa trdili Središčani, kakor je razvidno iz sledečega pisma, ki so ga deželnemu poglavarju poslali: Blagorodni baron, milostivi gospod deželni poglavar Štajerski! V našem revnem trgu Središkem, ležečem na meji Štajerske dežele, imamo na tenko določeno obgradje ali mejo, katero že od nekdanj kot svojo lastnino varujemo. Tudi smo vsako leto ob bink. praznikih, ob katerih imamo tako imenovano „proščenje“, po stari navadi zabranjevali pretepe in prepire, skrbeli za lep red okolj cerkve in pobirali vsled naših starodavnih pravic od štacunarjev mestnino. In ravno v tem nas hoče gospod baron Štefan Pete motiti ter nam naše pravice kratiti. K temu se je gospod baron Štefan Pete še podstopil, ob binkoštnih praznikih letošnjega leta na nek v naši deželi zlo prepovedan način, s kakimi 50 morebiti še večimi muškatiirji — dobro oborožanimi v Središče priti. Ko smo po stari navadi svojo mejo objahavali in pregledovali, nas baron